

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

Disp. XXX. De Christo Doctore eiusq[ue] doctrina.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

perfectionem, qua alius modus caret, scilicet durationem stabilem. Quo fit, ut non modo presentibus, sed prodesse etiam posteris queat. Et hinc enatur etiam tertia ratio. Cur enim non decuit, imo & melius fuit, ut Christus omnes nos immediate doceret, si non verbo, saltem scripto? Certè si fieri potuisset, ut omnes eum loquentem audiremus, melius id existimaretur, ac cōuenientius: ergo cum id potuerit saltem scripto fieri, cur negabimus id fuisse cōueniens? Nam reuera magna fuisset consolatio fidelium, si haberemus doctrinam ab ipso met Christo scriptam. Et hinc tandem obscurior redditur secunda ratio D. Thom. scilicet quod altitudo doctrinæ Christi non poterat literis comprehendendi. Quidquid enim verbo profertur, potest literis significari. Verba enim vel scripta, vel voce prolata idem significant, si ergo doctrina Christi quantumvis excellens, & alta potuit verbo doceri, cur non etiam scripto? Deinde doctrina Dei, & Spiritus Sancti scriptis continetur, nec propterea putant homines in diuina sciētia nihil aliud esse, quam in Scriptura continetur, non est autem altior, quam Spiritus Sancti, doctrina Christi.

Potissima quidem ratio, quæ conuincit fuisse cōueniens, ut Christus nihil nobis in scriptis traderet, & ita fecisse eum, quem constat nihil potuisse facere, vel omittere, quod non fuerit cōueniens. Dixi tamen super articulo i. huius 3. part. interdum dici cōueniens, quod non est malum: sed recta aliqua ratione fieri potest. Quidquid enim bonum est, ea ratione cōueniens dici potest, & hoc sensu nulla est hic difficultas. Quod enim Christus Dominus per se ipsum doctrinam suam scriberet, vel non scriberet, ex se indifferens est, & sine dubio potuit propter aliquam honestam rationem, vel fieri, vel omitti. Vnde, cum de facto omisum sit, non est dubium quin consulto, & non casu fuerit à Christo factum, & consequenter quod propter honestum finem effectum sit, atque adeo, quod in hoc sensu fuerit cōueniens. Alio vero modo dicitur cōueniens, quod consideratis omnibus magis eligendum iudicatur, vel quia propter se est amabilis, vel quia ad res alias est vtilius: & in hoc sensu non est facile rationem reddere, cur fuerit cōueniens ut Christus doctrinam suam scriptam non reliquerit. Neque fortasse id dicere est admodum necessarium, nam si aliquid scripisset, non deessent rationes plures, propter quas id cōuenientius crederetur, vel saltem erat res æque indifferens, quia & scribendo, & non scribendo æque commodè, ac sufficienter potuit Christus finem suum assequi, & nostræ salutis, ac instructioni providere. Si tamen hoc verum est (ut reuera esse videtur) hinc satis probabiliter concludi potest, cōuenientius fuisse, ut Christus in sua doctrina scribenda nullam operam poneret. Quia scriptioni intendere, per se non est expetibile, neque Christo ad aliquam eius perfectionem, dignitatem, ve necessarium. Si ergo ad commodum nostrum, neque erat necessarium, neque vtilius, impertinens fuit Christo huiusmodi actio. Quod autem nobis necessaria non fuerit, notum est. Quod autem nec vtilior, patet, quia quidquid Christus per se ipsum scribere potuit, potuit etiam per alios, & cum eodem fructu, & æquali certitudine, & autoritate. In quo differt multum Scriptura à voce viva. Nam Scriptura à quocumque manet, non magis mouet, neque illuminat, dummodo omnino eandem doctrinam, & eisdem verbis contineat, & eadem veritatis autoritate munita sit. Quæ omnia potuit habere Scriptura facta à Christo per ministros suos, & non per se ipsum: at vero viva vox tam ad docendum, quam ad mouendum, & delectandum magnam vim, & energiam habet à persona loquentis, & ideo maxime oportuit, ut hoc saltem modo Christus nos doceret.

Ex his facile est intelligere vim rationum D. Thom. Nam prima fundatur non solum in hoc, quod modus docendi voce melior est ac perfectior: sed etiam qui illo posito, aliud nihil ad Christi perfectionem, vel ad nostram vtilitatem referebat. Secunda verò solum est congruentia quædam, quia videtur magis consentaneum excellentiæ tantæ doctrinæ, ut in ipso modo docendi primi, ac supremi doctoris eius, indicatum sit illam literis comprehendendi non posse. Tertia etiam est optima, quia supposito, Scripturam illam non fuisse necessariam, cōuenientius fuit seruare ordinem suavis prouidentie Dei, ut homines per homines doceantur. Ex his etiam facile intelliguntur, quæ de hac quæst. disseruit Aug. li. 1. de consensu Euang. ca. 7. & sequentibus. Ex quo etiam intelligere licet ad Christi auctoritatem pertinuisse, ut scriptoribus eius tanta fides haberetur, ac si ipse per se ipsum scripisset.

Hic verò optabit scire quispiam, quæ fides adhibenda sit iis, qui dicunt Christum aliquid scriptum esse. Nam Eusebius i. li. Hist. ca. 13. refert se vidisse epistolam à Christo domino scriptam, & ad Regem Abgarum missam. Ioannis etiam 8. legimus Christum dixisse scripisse in terra. Respondetur, certissimum esse Christum nihil scripisse ad docendum, seu quod doctrinam contineret, ita enim docet vniuersa Ecclesia scriptis à Christo relictum. Nec enim verisimile est Christum scripisse aliquid ad docendum, idque in Ecclesia nunquam fuisse receptum. De illa verò epistola, & res incerta est, nam inter apocryphas ponitur à Gelasio, & ignoratur (si forte talis extitit epistola) vtrum à Christo per se ipsum, an per aliquem discipulum sit scripta. Ac denique illa non fuit ad doctrinam tradendam, sed vrbauitatis, & salutandi causa.

Aliud verò quod ex Ioanne 8. assertur non est ad rem. Primò, quia illa non erat Scriptura permanens & durabilis, de qua nunc loquimur. Secundo, quia non erat ad docendum, sed ad significandum iis, qui adulteram accusabant, dignos esse qui in terra scriberentur, iuxta illud Ierem. 17. Recedentes, à te in terra scribentur, ut indicauit Hieron. libr. 2. cont. Pelag. & Rabanus in Ioannem, & Ambrosius epistol. 76. dum ait. Peccatores in terra scribuntur, iusti in celo.

DISPUTATIO XXX.

In tres Sectiones distributa.

De Christo Doctore, eiusque doctrina.

IN superiori tomo disp. 46. in initio adnotauimus, pertinuisse ad Christum, quatenus sacerdos est, & summus Ecclesiæ Pontifex, munus docendi, ac prædicandi hominibus: huius verò rei tractationem, quamuis cum disputatione de sacerdotio Christi coniuncta videretur, in hunc tamen locum distulimus: tum ut seruaremus D. Thom. ordinem: tum etiam quia Christus in mortali vita hoc præcipue munus exercuit, postquam se hominibus manifestare cepit. Possent autem de hac re multa disputari, quæ vel in superioribus sunt dicta, vel ad alia Theologiæ loca spectant, & ideo, ne eadem repetamus, neque ad peregrinas quæstiones diuertamus, indicabo breuiter omnia, & ea solum quæ ad præsens institutum spectant. Primò ergo inquiri posset, an in Christo Domino fuerint omnia, quæ ad perfectum doctorem necessaria sunt. Sed circa hanc rem videantur, quæ diximus de scientia, gratia, innocentia, ac perfecta vita eius. Nā hæ sunt, quæ perfectum aliquem doctorem constituunt: hic ergo solum dicendum, quæ ratione cōueniat Christo hoc munus, seu ius docendi homines. Secundo, inquiri posset, quibus, & vbi prædicauerit, de qua re satis dictum est in commentariis artic. 1. & 3. Tercio, quid, seu quam

Responsio ad obiectiones.

August.

Dubium.

Euseb.

Ioan. 8.

Respon.

Nihil ad doctrinam in scriptis à Christo relictum.

Gelasio. Pap.

Christus dixit scripsit in terra cur.

Ierem. 17.

Hieron.

Raban.

Ambros.

Doctrina in scriptis à Christo tradita, cōueniens ne fuerit.

E

quam doctrinam docuerit, & hac res pertinet ad materiam de Fide, & de Sacramentis, docuit enim doctrinam fidei & Sacramentorum: hic satis est supponamus docuisse semper veritatem, non solum quia Deus erat, sed etiam quia vir summè sapiens, ac summè iustus non potuit aliud docere. Quia neque falli potuit propter summam sapientiam, neque fallere propter bonitatem, & innocentiam. Vnde etiam constat non quancunque veritatem, sed ad bonum animi spectantem docuisse, de quo non nihil postea dicemus.

Quarto tractari potest, quomodo docuerit. In quo multa continentur, scilicet, an verbo, vel scripto, clarè, vel obscurè, publicè, vel secreto, de quibus iam egimus. Rursus an sufficienter doctrinam suam tradiderit, & veram esse, ac fide dignam ostenderit, & hoc ad materiam fidei spectat, ubi de credibilitate Christianæ fidei latissime disseritur, & in sequenti Disputatione agentes de miraculis Christi nonnulla insinuabimus. Deinde ad hoc etiam pertinet, quanta auctoritate, efficaciq; virtute verborum atque adeo quo fructu, vel scandalo prædicauerit, de quibus nonnulla dicemus. Vltimo dicendum est, quanto tempore prædicauit. Nam de initio prædicationis eius iam diximus fuisse post baptismum, seu tentationem eius. Quot verò annis durauerit, hoc loco dicendum erit.

SECTIO I.

Virum Christus ad docendos homines venerit, & perfecte munus illud obierit.

Christus mundi doctor. & magister divinitus datus. Isaia 30.

Matth. 23. Isaia 49. 55. & 6.

Isaia 2.

Act. 2. Ioan. 18. Luc. 4. Matth. 11.

Ioan. 13.

Luc. 9. August.

Dico primò, Christum Dominum esse missum à Patre in mundum, ut esset doctor hominum, est de fide. Quæ satis probatur Isaia 30. Et erunt oculi tui videntes præceptorem tuum, & non faciet auolare à te ultra doctorem tuum. Quia ex quo Christus Ecclesiam docere cœpit, non illam deseruit, sed eam semper docet per se, aut per discipulos suos. Et ideo nomen hoc doctoris, seu magistri, sibi specialiter reservari voluit idem Dominus Matth. 23. dicens, Nec vocemini magistri, quia magister vester vnus est Christus, de quo propterea dicit æternus Pater per eundem Isaia c. 55. Ecce testem populus dedi eum, ducem, ac præceptorem gentibus, & capite 49. Parum est, ut sis mihi seruus ad iussitandas tribus Israel, & facies Iacob conuersendos. Dedit te in lucem gentium, ut sis salus mea vsque ad extremum terræ, & cap. 61. Spiritus Domini super me, ad annuntium dum mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, & predicarem captiuis indulgentiam, & clausis aperitionem. Et Ioel. 2. Filij Sion exultate, & letamini in Domino Deo vestro, quia dedit vobis Doctorem iustitiae. Quem locum de Christo esse intelligendum nullus, qui Iudæus nō sit, negare poterit. Præsertim cum paulo inferius subiungatur. Et erit post hæc, effundam de spiritu meo super omnem carnem. Quæ verba de Spiritu sancti aduentu interpretatus est Pet. Act. 2. Præterea ipsemet Christus testatus est de se Ioan. 18. Ego in hoc natus sum & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati, & Luc. 4. ad euangelizandum pauperibus misit me. Et ideo Matthæi 11. ut se Christus ostenderet verum Messiam, inter alia signa, hoc præbuit, Pauperes Euangelizantur. Ac denique Ioannis 13. Vos, (inquit) vocatus me magister, & Domine, & bene dixi, sum etenim. Et ideo æternus Pater semel in baptismo, & iterum in transfiguratione eum ut proprium doctorem nobis proposuit, dicens, Hic est filius meus dilectus, in quo bene complacui, ipsum audite. Vnde Augustinus orat. de quinque hæresibus ad finem, Gratiarum (inquit) tibi Deus, æterna virtus, gratias tibi Deus Pater omnipotens, qui & filium tuum ostendisti, & mihi in doctorem dedisti. Ratio verò, seu congruentia est. Quia ad salutem nostram, non tantum necessarium erat, ut Christus redemptionem nostram perficeret, sed etiam ut viam

salutis opere, & verbo nobis ostenderet, alioqui non esset nobis sufficienter prouisum, quia sine fidei, & mediorum cognitione, quæ ad salutem necessaria sunt, nullus posset saluari. Et ideo (ut Gregor. inquit 1. p. pastor. capit. 3.) Ita Deus in carne apparuit, ut non solum nos per passionem redimeret, sed etiam conuersatione doceret. Et ipse Dominus propter hanc causam seipsum appellat bonum pastorem, quod & verbo, & doctrina oues suas pascat, & pro eis animam suam ponat. Vnde in priori tomo disput. 3. sectione 3. inter rationes quas adduximus, propter quas fuit per se conueniens Deum fieri hominem, vna fuit ut ipsa Dei sapientia, quæ est lux vera, hominem doceret, ac viam salutis ostenderet.

Dico secundo. Potestas docendi per se conuenit Christo ratione hypostaticæ vnionis, vnde non solum homines, sed etiam Angelos docere, & illuminare potest. Conclusio est certa, quia Christus ratione vnionis habet quod sit caput omnium, & consequenter ut possit in omnes influere, modo omnibus accommodato. Deinde ratione vnionis est summus Sacerdos, ac supremus Ecclesiæ pastor, est autem de ratione summi Pontificis ut possit docere, & illuminare sibi subditos. Habet etiam Christus, quia Deus homo est, quasi ius quoddam ad saluandos: & redimendos homines, & hoc etiam titulo habet, ut possit eos docere, quatenus hoc medium necessarium est ad salutem hominum. Et hinc fit potuisse Christum obligare omnes homines ad suam doctrinam audiendam, quam ipse per se, vel per discipulos suos prædicabat, quod ad potestatem excellentiæ Christi pertinet, de qua superiori tom. disputatione 47. dictum est.

Dico tertio. Facultas, seu virtus dicendi fuit maior in Christo, quam in vlla creatura esse possit. Hoc constat primò, quia in Christo maior est scientia, & altiori modo, quam sic in vlla pura creatura, quam à principio habuit summè perfectā & connaturalem. Vnde hoc illi singulare est, quod ita docet, ut nunquam discat. & ita sit magister, ut nunquam fuerit discipulus. Nam licet anima eius in primo instanti suæ creationis à Verbo scientiā acceperit, & ea ratione dici possit tunc didicisse, & habuisse magistrum Deum ipsum. Quomodo intelligi possunt verba illa Ioannis 7. Doctrina mea, non est mea, sed eius, qui misit me, ut intelligit etiam Augustinus libro 1. de Trinita. capite 12. & Ambrosio lib. 2. de fide cap. 4. & lib. 5. cap. 2. tamen quia vnā, & eandem personam cum Verbo componit, dicitur Christus hanc scientiā à se habere, ut sibi connaturalem, & ideo non tam didicisse, quam perfectā scientiā simul accepisse. Discere enim videtur quendam motum, seu progressum ab imperfecto ad perfectum significare. Sicut etiam Christus ut Deus per æternam generationem habet scientiā à Patre, de qua etiam intelligi possunt verba illa, Doctrina mea non est mea, sed eius, qui misit, ut exponunt Augustinus 2. de Trinit. capite 2. & tract. 27. in Ioannem, & Cyrillus libr. 4. in Ioannem, capite 42. & Chrysost. homil. 58. in Ioannem, & nihilominus non potest propriè, aut verè dici Verbum discere à Patre, quia per naturalem generationem ab illo habet scientiā perfectā. Ad hunc ergo modum loqui possimus de scientia humanitatis, quamuis nec tam perfectā illa sit, neque eodem modo connaturalis. Intelligendum ergo hoc est secundum quandam imitationem: non verò secundum æqualitatem. Et huic modo loquendi fauet Ambrosio priori loco supra citato. Nam cum prius dixisset Christum ut hominem protulisse illa verba. Mea doctrina non est mea, subdit, Iudei cum doctrinam eius secundum hominem quærent, & dicerent, quomodo hic literas scit, cum non didicerit? Respondit Iesus, Mea doctrina non est mea. Nam cum sine eruditione literarum doceat, non quasi homo, sed ut Deus videtur docere, qui doctrinam non didicerit, sed inuenit. Adinuenit enim omnem

Greg. Pap.

Ioan. 10.

Potestas docendi in Christo vnde orta.

Virtus docendi in Christo quæ excellens.

Ioan. 7.

Augustin. Ambros.

Augustin. Cyril. Chrysost. Excellens doctrina in Christo vnde.

Ambros.

Ambros. nem

Baruc. 3. nem viam disciplina, & post hoc in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est, Baruc. 3. Hæc est ergo prima causa ob quam Christus in ratione doctoris super omnes eminet. Nam vt de eo testatus est Baptista Ioan. 3. Qui de calo venit, super omnes est, & quod vidit, & audiuit, hoc testatur. Secunda ratio est, quia in Christo est maior sanctitas, & vitæ puritas, quæ ad excellentiam doctoris maximè pertinet. Propter quod ipse dixit Ioan. 9. Quis ex vobis arguet me de peccato? & subiunxit, si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Tertia esse potest, quia Christus non solum habebat vim ad docendum exterius, proponendo veritatem (quod alij homines habere possunt) sed etiam interius illuminando, & virtutem dando ad intelligendum, & credendum altissima mysteria, quæ ratio non attingit. Denique quia ita docet, vt etiam rudes & quodammodo ad scientiam capessendam ineptos interdum subito sapientes reddat, & diuinorum capaces mysteriorum. Quarta excellentia est, quia docendo non solum illustrat intellectum, sed etiam cor penetrat, vt Paul. ait ad Hebræ. 4. Propter quod merito dicebant discipuli Ioan. 6. Quo ibimus: verba vitæ æternæ habes. Et ideo, quādo volebat, vnico verbo ita excitabat hominem, vt suæ voluntati, & vocationi statim obediret, quod diuinæ virtuti, & efficaciar verbi tribuendum est.

Heb. 4.
Ioan. 6.
In modo docendi Christi inter omnes excellent.
D Thom.
Cajetan.
Ex quibus præterea intelligitur, excelluisse etiam Christum in modo docendi, vt art. 1. ad 2. D. Thom. notauit, vbi ex quatuor conditionibus hoc declarat. Prima, quod suam doctrinam miraculis confirmabat. Secunda, quia loquebatur in virtute, & efficacia ad persuadendum. Tertia, quia magna autoritate suam doctrinam proponebat. Quarta, quia quod docebat, probitate vitæ confirmabat. Vbi Cajetan. addit conditiones alias, quæ magis sunt proprietates doctrinæ, quam modi docendi, scilicet excellentia doctrinæ, vtilitas, rectitudo, integritas & consummata perfectio in rebus omnibus, quæ ad mores pertinent. Sed hæc (vt dixi) in materia de fide latius explicanda sunt.

SECTIO II.

Vtrum decuerit Christum cum offensione, & scandalolo Iudæorum docere.

Matth. 7.
Prou. 9.
Ecclef. 8.
Augustin.
Ratio difficultatis est, quia ipsemet Christus Dominus Matth. 7. mouet. Nolite dare sanctum canibus, neq. mittitis margaritas vestras ante porcos. Et Prou. 9. commonefacit Sapiens, Noli arguere derisorem, ne oderit te, Et Ecclef. 8. Non incendas carbonem peccatorum, arguens eos, & ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. Cum ergo Christum non lateret doctrinam suam non profuturam Iudæis, sed potius futuram eis occasionem perpetrandi maiora mala, non par erat vt eos doceret, aut corripere. Nam & ratio charitatis hoc postulat, quæ prohibet dari proximis occasionem peccandi: & ratio etiam ipsius doctrinæ, ne otiosa, & sine fructu projiciatur, atque omnino contemnatur. Quamobrem dixit Aug. libr. 5. hom. in 41. Si scirem non tibi prodesse, non te admonerem, non te terrem, & ser. 36. de Sanctis. Solent, (inquit) aliquoties doctores Ecclesie non pro negligentia peccantium, ab increpatione cessare, sed quia eos timent ex ipsa castigatione ad peiora mala prorumpere. Quam rationem docendi tanquam prudentem laudat, & commendat, & i. libr. de Ciuit. c. 9. Si propterea, (inquit) quisque oburgandus, & corrigendus male agentibus parcat, quia oportunitus tempus inquit, vel eisdem ipsis meruit, ne deteriores ex hoc efficiantur, vel ad bonam vitam, & piam erudiendis impediunt infirmos alios, & premant, atq. a ueritate a fide, non videtur esse cupiditatis occasio: sed consilium charitatis. Eadem autem est ratio de doctrina, & de correptione, & hæc omnia quæ Aug. describit, in Christi predicatione, & doctrina, vsu venerunt: fuisse ergo charitatis consilium Iudæos ita disposi-

Hieron.
Amos 5.
Greg. Pap.
tos non docere. Vnde Hieron. super Amos. 5. in hanc sententiam videtur interpretari verba illa. Ideo prudens in tempore illo tacebit, quia tempus malum est. Quando (inquit) vir Ecclesiasticus, & prudens in domo Dei multas impietates esse cognouerit, & non solum multas, sed & fortes, quæ opprimere possint iustitiam, taceat in illo tempore, nec det sanctum canibus. Ac denique Gregor. libr. 6. in 1. Regum c. 2. prope finem. Quandoq. (inquit) mala Regum, & terra magnorum toleranda sunt, nec exasperari ad priora dilabantur. Vnde tandem augetur difficultas, quia prædicatio Christi exemplum esse debuit futuris Euangelij prædicatoribus, sed ij prædicare aut docere non debent, quando maius timeatur damnum, quam fructus speretur, ergo nec docere Christus debuit cum tanta Iudæorum ostensione.

Hæc difficultas ferè communis est in materia de correptione fraterna, & de scandalo. Nam de illa interrogari solet (vt videre est 2. 2. q. 33. art. 7.) an interdum sit facienda publice, etiam si is qui corrigitur, non sit emendatus: de scandalo verò tractari etiam solet, an propter aliquorum scandalum correptio sit omittenda, atque eadem est ratio de doctrina. Et ad vtramq. questionem definiendam regula generalis est, quam hic statuit D. Thomas, salutem multitudinis preferendam esse bono priuato cuiuscunq. personæ. Vnde si doctrina per se bona sit, & ad salutem populi necessaria, aut valde utilis, vel ad bonum promouendum vel ad vitanda mala & peccata, omittenda non est, quanquam aliqui perturbandi sint, & peiores efficiendi. Quia illud scandalum non est datum, sed acceptum, nec factum, sed permissum, ordo autem charitatis non obligat ad vitandum huiusmodi scandalum cum aliorum detrimento, vel incommodo. Et eadem ratio est de correptione, si enim consideretur correptio, vt ad emendationem delinquentis dirigitur, sub hac ratione facienda non est, vbi desperatur fructus, necdum si maius detrimentum timeatur. At si reprehensio vnius consideretur, vt medium ad coercendos alios, vel saltem ad impediendum, nec scelera quorundam alios ad similia peccata inducant (quod solum habet locum in peccatis publicis) sæpe non est omittenda, non solum, si non speretur emendatio priuatæ personæ, sed neq. etiam si maiora mala, & peccata ipsius timeantur. Quia tunc reprehensio non est inutilis, cum communitati profutura speretur. Neque est iniusta, cum sit quadam innocentum hominum, & ipsius virtutis, ac diuini honoris iusta defensio, & poena quædam ipsius peccatoris de se medicinalis, ad quam infligendam ius habet Euangelicus prædicator, ac doctor, quatenus ad commune bonum necessaria est. Neq. etiam est contra ordinem charitatis, quandoquidem minus malum permittitur propter maius bonum, & scandalum illud non est actiuum sed passiuum, vt explicatum est. Et hæc regula sic explicata, & generatim sumpta, omnino certa est, & indubitata. Hoc enim sensu in Scriptura reprehenduntur Propheta, & pastores, qui peccata populi non corrigunt, sed dissimulant. *Isai. 55. & 56.*
Thren. 2.
Ezech. 3. 13.
33.
Hieron.
Greg. Pap.
Greg. Chryso.
1. Tim. 5.
Matth. 18.
Isai. 55. Clama, ne cesses, & c. 56. Canes multi non valentes latrare. Threnor. 2. Neque aperiebant iniquitatem tuam, & latissime Ezech. 3. 13. & 33. quibus locis videndus est Hieron. qui hoc rectè declarat, & confirmat. Et Greg. 2. p. Past. c. 4. Optime Chrysoft. in illud ad Tim. 5. Peccantem coram omnibus argue. Quid (inquit) non Chrysoft. ne maius scandalum facit coram omnibus arguere? Minime id quid. Magis n. scandalizantur, si peccata non ignorantes, nulli inferri videant cruciatu? sicut n. si impune peccatur, plurimi delinquant, ita si peccata puniantur, coplures virtuti student, loquitur autem de peccatis publicis, de quibus Paulus fuerat loquutus, vt omnes exponit, & per se clarum est. Nā de occultis Christus dixerat. Corripe illum inter te, & ipsum solum. De quare Bernard. epist. 78. eleganter dixit. Cum carpuntur vitia, & Bernard. inde

Grg.

inde scandalum oritur, ipse sibi scandalum causa est, qui fecit quod argui debet, non ille qui arguit. Denique, nec cauti-
 or sum in verbo, nec circumspicior in sensu illo qui ait,
 Melius est ut scandalum oritur, quam ut veritas relin-
 quatur. Quanquam nescio quid prosit, si quod mundus
 clamat, ego taceo, omniumque passim verbis intellecto fa-
 tore solus d. simulo pitem. & Gregor. lib. 7. epist. 1. quae
 refertur in c. Paulus 2. q. 7. exponens illud. Senorem
 ne increpaueris. Hec regula tunc seruanda est, cum culpa
 senioris exemplo suo non trahit ad interitum corda iunio-
 rum, ubi autem senior ad interitum iuuenibus exemplum
 praebet, ibi districta increpatione ferendus est. Atque multa
 similia de hoc argumento facile reperiuntur tam
 in dictis, quam in factis, & exemplis: tum Prophe-
 tarum, cum Apostolorum, & aliorum Sanctorum
 Patrum. Quanquam vero haec generalis doctrina
 indubitata sit, eam tamen ad praxim reducere, cir-
 cumstantias omnes prudenter perpendere, ut do-
 ctor Euangelicus, neque in tacendo segnis, neque in
 loquendo imprudens sit, valde est difficile, & ideo
 & constanti animo, & maturo iudicio pollere necesse
 est eum qui hoc munere fungitur.

Prudentia
 Christi in
 instruendis,
 corripiendis
 que iudicis.

Ex hac vero regula optime colligitur, pruden-
 tissimè egisse Christum Dominum constanter do-
 cendo, & corripiendo Iudaeos, etiam si multorum
 offensionem, & scandalum inde oriturum esse praec-
 sciret. Hoc constat primo ex ipsius Christi authori-
 tate, qui nihil potuit imprudenter, aut praeter cha-
 ritatis ordinem operari: sed legimus ita fecisse, &
 discipulis interdum ipsum monentibus quod Iu-
 daei scandalizarentur, respondisse. *Sinite illos: caci-
 sum, & duces caecorum.* Secundo id patet ex re ipsa. Nam
 doctrina Christi erat vniuerso mundo necessaria
 maiorisque momenti erat, quod vel pauci illam re-
 ciperent, qui erant futuri veluti semen disseminan-
 dum, & multiplicandum in vniuerso orbe, quam
 quod Iudaei offensionis, ac scandalum occasionem ac-
 ciperent. Deinde Iudaeorum principes, Scribae, &
 Pharisei publice corrumpebant populum, eiusque
 salutem impediabant: tum prauis moribus: tum er-
 ram resistendo veritati, & doctrinae Christi, quae
 sufficienter illis proponebatur, reprehendendo, &
 ideo non obstante qualibet eorum offensione, pu-
 blicè à Christo obiurgandi fuerunt. Denique quam-
 uis ex doctrina, & reprehensione Christi Iudaei sum-
 pturi erant occasionem occidendi ipsum, quod gra-
 uius peccatum fuit, quam cetera omnia, quae antea
 ipsi commiserant, tamen hoc eorum malo bene u-
 surus erat Deus ad maximum bonum, qualis est re-
 demptio, & totius mundi salus. Non ergo debuit
 Christus doctrinam suam celare, ne illud malum
 fieret, sed potius debuit, neque à docendo, neque
 increpando desistere, ne tantum bonum impedire-
 tur.

Responsio ad
 argumenta
 in oppositum

Rationes autem dubitandi in initio positae so-
 lum procedunt in illis casibus, quando ex doctrina,
 aut reprehensione, vel priuata, vel publica nullum
 speratur commodum, sed solum detrimentum. Vel
 certè quando tantum est malum, quod timetur,
 tamque exiguum bonum, quod speratur, ut hoc
 potius praetermitti debere, quam illud permitti,
 prudenter iudicetur. Sapientia enim huiusmodi casus
 morales euenire possunt cumque haec res, neque
 intrinsecè mala sit, neque necessario bona, sed iux-
 ta diuersas circumstantias interdum vnum expedi-
 at, interdum aliud, ideo Scriptura, & sancti nunc
 vno modo loquuntur, nunc alio, ubique tamen i-
 dem intendunt, nimirum ut id semper fiat,
 quod ordini charitatis magis fuerit
 consentaneum.

* *

* *

* *

Hæc quaestio necessaria est, ut intelligatur, qua
 ætate Christus mortuus est, & ideo diligenter
 est hoc loco discutienda. Prima ergo sententia est
 quorundam Patrum, qui solum vnum annum Chri-
 sti prædicationi adscribunt. Ita dicit Clemens A-
 lexand. libr. 1. Strom. non longe à fine, afferens illud,
 Isai. 61. Spiritus Domini super me, eo quod vixit me Do-
 minus, & infra, Ut predicarem annum placabilem Domi-
 no, & in hanc sententiam merito citari possunt La-
 zantius, Iulius Africanus, & alij, qui asserunt, Chri-
 stum trigelimo ætatis anno obiisse, quos infra suo
 loco referemus. Tribui etiam solet hæc opinio Ter-
 tulliano, qui libro cont. Iudaeos, capit. 8. dicit. Chri-
 stum mortuum esse anno 15. Imperij Tiberij. Sed hic
 author potius videtur errasse ponens initium præ-
 dicationis Christi anno 12. Tiberij, ut supra ex lib. cont. Marcion. annotauimus.

Clem. Alex.
Isaia 61.Lazant.
Iul. Afr.
Tertul.

Secunda sententia est, Christum Dominum duo-
 bus annis prædicasse. Hæc videtur fuisse sententia
 Apollinaris Laodicensis apud Hier. Dan. 9. & eam se-
 quitur Cyrill. Alexandr. in 29. capit. Isaia in princi-
 pio.

Apol.
Hieronym.
Cyril.

Tertia sententia & communis est Christum præ-
 dicasse tribus annis, & nonnullis mensibus, cuius
 auctores postea referam.

Quarta sententia esse potest, posuisse in prædica-
 tione super quatuor annos, menses quoque aliquot.
 Ut autem de his tribus sententijs vltimis seramus
 iudicium (prima enim in omni sensu est improba-
 bilis) est animaduertendum, initium prædicationis
 Christi posse computari vel à baptismo, vel à mira-
 culo nuptiarum. Quae differentia in nostra senten-
 tia multum ad præsentem quaestionem refert. Exi-
 stimamus enim annum integrum inter illa duo
 mysteria intercessisse: qui verò hoc negant, tamen
 quae aliquod menses intercessisse asserunt, nihil re-
 ferre putant, quod à baptismo, vel nuptijs prædica-
 tionis sumatur exordium.

Primo igitur certum existimo à miraculo nu-
 ptiarum posuisse in prædicatione Christum ut mi-
 nimum duos annos, & aliquot menses aut dies, in
 quo fere omnes sancti Patres conueniunt, idque ex
 discursu Euangelij Ioannis manifeste colligunt. Nā
 capite 2. statim post miraculum nuptiarum com-
 memorat vnum pascha, quod Christus Ierosoly-
 mis celebravit, deinde c. 6. aliud memorat, quod si-
 ne vlla dubitatione est distinctum à superiori (ut a-
 perte constat ex historia illorum capitum) atque ita
 numeratur vnus annus, qui ut minimum inter illa
 Paschata interpositus est. Rursus cap. 11. & 13. men-
 tionem facit alterius paschatis, in quo Christus in-
 terfectus est, quod esse distinctum à reliquis eodem
 modo ex eadem historia constat, ergo necesse est,
 ut prædicationis Christi durauerit saltem duobus an-
 nis, quia tria paschata non possunt minori tempore
 numerari. Quibus insuper addendum est tempus
 illud, quod à miraculo nuptiarum vsque ad proxi-
 mum pascha fluxit, quod iuxta sententiam supra à
 nobis approbatam fuit à 6. die Ianuarij vsque ad fi-
 nem Martij. Ex eadem sententia sequitur, si nu-
 meremus annos prædicationis Christi à baptis-
 mo, non posse à nobis pauciores, quam tres numera-
 ri, & hinc etiam euidenter confutatur prima senten-
 tia. Quia siue initium prædicationis sumatur à ba-
 ptismo, siue à miraculo nuptiarum, non potest præ-
 dicationis tempus vno anno coarctari. Alia verò
 tres sententijs omnes habent aliquid probabilitatis,
 vel statuendo diuersum prædicationis initium, vel
 iuxta diuersas sententias probabiles circa annum,
 qui à baptismo ad nuptias vsque fluxit, diuersimode
 sentiendo.

Ioan. 2. & 6.

Ioan. 11. & 13.

Iam

Iam vero inquirendum superest, an ex historia Evangelica colligi possit alius huiusce predicationis annus, petitio ipsius principij, à miraculo nuptiarum, atq; adeo vtrum ab eo die numerandi sint tres anni, an tantum duo. Nam quod vltra triennium non extendatur, ex eadem historia Evangelica Ioannis ferè omnes authores colligunt. Quia Ioannes late describit, & per diuersa paschata indicat annos predicationis Christi, saltem à miraculo nuptiarum. Et ideo vanum esset, & sine fundamento, aliquem annum addere qui ex hac Evangelica historia non colligatur, vt dicemus latius agentes de morte Christi. Tota igitur controuersia posita est in expositione illorum verborum Ioannis 5. *Post hac erat dies festus Iudaorum, & ascendit Iesus Ierosolymam.* Dubium est enim quod fuerit illud festum. Si enim fuit pascha, cum illud sit distinctum ab ijs, quæ ca. 2. & 6. memorantur, atq; illis interiectum, necesse erit addere alium annum: si autem fuit festum Pentecostes, vel aliud aliud, nulla erit necessitas addendi alium annum. Prima ergo expositio, & satis frequens est, illud festum non fuisse pascha. Primo quia non est verisimile Ioannem ca. 5. mentionem facere vnus paschatis, & statim c. 6. transitum ad aliud facere vnus integri anni historia prætermissa.

Secundo, quia Ioann. diligens fuit in designandis festis paschæ, vt feriem, & veluti chronologiam predicationis Christi notaret, & ideo distinctè semper illa nominat, & non communi, vulgarique voce *dies festi*. Denique, quia alias necessarium erit nobis admittere quatuor annos integros predicationis Christi, numerando à baptismo, quod inauditum est, & cum humana historia, & chronologia non potest coherere. Quod si inquiras quodnam fuerit illud festum de quo fit mentio Ioan. 5. Chrysost. ho. 35. in Ioann. (quem Theophyl. & Euthy. sequuntur) sine probatione dicit, *Vt mihi videtur Pentecostes*, Cyrillus vero libr. 2. cap. 123. eandem tenens sententiam probationem adiungit, quia hoc festum videtur immediate sequitur post pascha, at vero Iudæi nullum festum immediate post pascha celebrant, nisi Pentecostes. Assumptum vero solum probatur à Cyrillo ex ordine historia, quia postquam cap. 2. Ioannes mentionem fecerat paschatis, vsq; ad c. 5. non fecit mentionem alterius diei festi. Quæ tamen probatio non est efficax, scpe enim Evangelica historia facit transitum ab vno festo ad aliud remotum. Hanc sententiam docuit etiam Apollinaris, apud Hiero. Daniel. 9. D. Thom. Albert. Magn. Lyran. & alij super Ioann. & Petrus Comestor in histor. Euang. cap. 81.

Secunda expositio est illud festum fuisse pascha. Ita sentit Iren. libr. 2. aduers. Hæres. capi. 39. & optimè Rupert. libr. 5. in Ioannem in initio. Atque idem sentiunt alij antiqui Patres, infra citandi, & ex recentioribus Iansen. & Fran. Tolet. ibi, & Benedic. Pererius libro 11. in Daniele quæstion. 7. Suaderi potest primo ex absoluta appellatione *dies festi*. Quia neque in veteri, neque in nouo testamento, alia solemnitas absoluta *dies festi* appellatione nominatur, pascha vero quasi per antonomasiam sæpe ita vocatur, præsertim à Ioanne, vt cap. 4. *Cum venisset in Galilaam exceperunt illum Galilæi, cum omnia vidissent, quæ fecerat Ierosolymis in die festo*, & ipsi enim venerant ad diem festum. Vbi per diem festum necesse est Pascha intelligi, alludit enim ad historiam, quam capi. 2. narrauerat, quomodo scilicet in die Paschæ, eiecisset Christus ementes, & vendentes è templo. Et videtur hic locus non parum vrgere, quia paucis interpositis subdit Ioan. in cap. 5. *Post hac erat dies festus Iudaorum*, ergo verisimile est in eadem significatione vsum esse illa voce. Præsertim quia statim cap. 7. agens de alia solemnitate sub nomine *dies festi*, non simpliciter ita vocat, sed cum addito *diem festum Scenopagia*, cap. vero 11. & sequentibus sæpe Pascha, *diem festum*. Fr. Suarez. tom. 2.

sum, simpliciter appellat. Et similiter Matth. cap. 26. *Matth. 26. Non in die festo*, & Luc. cap. 2. *secundum consuetudinem diei festi*, quem paulo antea Pascha vocauerat. Secundo est vehemens coniectura, quia illa omnia, quæ à Ioanne narrantur dicta, & facta à Christo, à capit. 2. (vbi in die Paschæ dicitur eiecisse ementes & vendentes è templo) vsque ad cap. 5. (vbi fit mentio huius diei festi) non videntur potuisse fieri solis quinquaginta diebus, imò neq; breuiori tempore, quam integro anno.

Quod ita declaratur: nam c. 3. narrat colloquium Christi cum Nicodemo, & postea dicit venisse Iesum cum discipulis in Iudæam, & ibi moratum esse, & baptizasse. Quo loquendi modo significat non paucis diebus illic habitasse. Deinde (quod magis vrget) cap. 4. narrat rediisse Christum à Iudæa in Galilaam, & transiisse per Samariam, & post colloquium cum Samaritana inter alia dixisse discipulis. *Nonne vos dicitis, quod adhuc quatuor menses sunt: & messis venit?* Quæ verba perpendens Rupert. supra inquit, *Constat, quod vbi non plus, quam quatuor menses ad messem interunt, paschalis festiuitas non plus, quam duobus mensibus longe abest, quo vsque spatio temporis nulla alia festiuitas occurrit, in qua secundum præceptum legis omne masculum deberet apparere ante conspectum Domini.* Et ex eisdem verbis colligunt S. Thom. Hugo Cardin. Claud. Caiet. & Iansen. illud tempus, in quo Christus Samariam pertransiit, fuisse hyemale, inter Nouembrem, & Ianuarius. Quia tempus messis in Iudæa erat mensis Martij, vel Aprilis, vt colligi potest ex Iosue 4. Vbi dicitur populus Israel pertransiisse Iordanem decimo die mensis primi (qui erat Martius) & tamen cap. 3. dictum erat, illud fuisse tempus messis his verbis, *Iordanis ripas aluei sui tempore messis impleuerat.*

Dicere verò aliquis posset in c. 4. per mensem primum non intelligi Martium, qui solum erat primus in ordine ad festiuitates celebrandas, sed Septembrem, qui erat primus in computatione anni communis Hebræorum. Sed hæc fuga excluditur. cap. 5. vbi dicitur *transmisso Iordane fecisse populum Phasæcima quarta die mensis ad vesporem in campis Iericho*, non autem est dubium quin de eodem mense intelligatur: quia non permanserunt ibi sex menses, vt facerent pascha, sed post quatuor dies illud celebrant, vt notauit Theod. quæ. 2. in Iosue, & indicauit Hieronym. libr. 1. contra Iouinianum circa med. A. liter eludi posset hic locus, dicendo verbis illis capit. 3. non affirmari illud fuisse tempus messis, sed comparari venundationem illam cum ea quæ tempore messis fieri solebat. Nam Septuaginta legunt, *sicut in tempore messis.* Sed huic expositioni obstat vulgata lectio, quæ non habet, *sicut in tempore*, sed simpliciter, *tempore messis*. Secundo, quia statim ca. 5. post narratam paschæ celebrationem additur, & *comederunt de frugibus terre die altero* (scilicet die decimo quarto mensis primi) *et panes, & polentam eiusdem anni, defecitque manna, postquam comederunt de frugibus terre, neque vñ sunt vltra cibo illo filij Israel, sed comederunt de frugibus presentis anni terre Canaan.* Ergo negari non potest, quin eo tempore fructus terræ iam ad maturitatem peruenissent, atque adeo, quod tempus messis iam instaret. Atque ita exponunt hunc locum Lyranus, Hugo, & Abulens. qu. 35. in cap. 3. qui aduertunt primum mensem Iudæorum interdum coincidere cum nostro Aprili, & ita potuisse accidere illo anno, cumque illa regio calidior sit, & prope Iordanem esset, & humidior, atque magis disposita, vt citius fructus maturefcerent, fieri potuisse, vt eo iam tempore aliqua ex parte messis inciperet: Et confirmari potest hæc sententia ex Leuit. 23. Vbi præcipitur in paschate offerri manipulum primitiarum coram Domino, quod est signum eo tempore segetes fuisse iam aptas ad messem. Vnde Ioseph 3. antiquit. ca. 12. refert, tempore paschatis

Testimoniū
Io. 5. de die
festo Iuda-
orum.
1. expositio.

Chrysost.
Theophyl.
Euthym.
Cyril.

Apollin.
Hieronym.
D. Thom.
Albert.
Lyran.
Petr. Com.
2. expositio.
Iren.
Iansen.
Tolet.
Pererius.

Testimoniū
Io. de die fe-
sto intelligen-
dum de Pa-
schate.

Ioann. 1. & 3.

Ioan. 7. & 11.

Ioan. 4.
Tempus mes-
sis in Iudæa
quando.

Rupert.

D. Thom.
Hugo Card.
Claud.
Caietan.
Iansen.

Ios. 3. & 4.

Ios. 5.

Theod.
Hierony.

Hugo.
Abulens.
Lyran.

Leuit. 23.

Ioseph.

solita esse omnia fata habere iam culmum, spicam, & grana, & quamvis non essent omnino perfecta, fuisse tamen vicina maturitati, saltem in aliquibus locis, ita ut meti possent, ut manipulus spicarum offerretur Deo, utque possent grana torreri, & in sacrificium offerri. Quod etiam notauit Lyranus supra, & Leuit. ac Exod. 23. ubi propter hanc causam primus mensis vocatur, *Mensis nouorum*, & apertus capit. 23. *Mensis nouarum frugum*. Relinquitur ergo, tempus, illud, in quo Christus pertransiit Samariam non potuisse esse paulo ante pentecostem. Illud namque tempus non distabat à tempore mēsis per menses quatuor, maxime cum Christus non de fine: sed de initio mēsis loquatur. Sic enim ait: *Adhuc quatuor menses sunt, & messis venit*, ergo illud festum, de quo Ioannes loquitur cap. 5. non potuit esse festum Pentecostes, quia illud proxime sequutum est post transitum Iesu per Samariam. Et eadem ratione concluditur, non posse etiam explicari locum illum de festo tabernaculorum proximo Septembri celebrato post illud Pascha, cuius facta fuerat mentio capit. 2. Quia in illo temporis interuallo nunquam defuere quatuor menses, vsque ad tempus mēsis, ergo festum illud non fuit festum tabernaculorum. Nec etiam esse potuit festum Encæniarum (ut Caietan. finxit Ioan. 5. quem Canus sequitur lib. 10. de locis. ca. 5. ad 6.) Tum quia illud festum non erat adeo solenne, ut simpliciter *dies festus*, quasi per antonomasiam diceretur. Quæ ratio generaliter probat de reliquis festis minoribus, quæ hyeme celebrabantur. Tum etiam, quia illo modo non possunt commode verba Christi explicari. Oportuisset enim, ut ante mensem Nouembris, in quem festum illud incidebat, Christus transisset per Samariam, ergo tunc dicere non posset. *Adhuc quatuor menses sunt, & messis venit*. Eo vel maxime, quod solum in tribus solemnioribus, festis Paschæ, Pentecostes, & Tabernaculorum tenebantur omnes Iudæi, qui terram promissionis incolebant, Ierosolymam ad sacrificandum ascendere, ut constat Exod. 23. Illud autem festum, de quo Ioannes loquitur ca. 5. videtur fuisse aliquod ex istis, ut omnes grauiore expostores intelligunt. Nam verba illa: *Erat dies festus Iudeorum, & ascendit Iesus Ierosolymam*, vim habent causalis propositionis, scilicet ascendisse Christum, quia erat dies festus, nimirum in quo omnibus ascendendum erat. Cum ergo ostensum sit non fuisse festum Pentecostes, neque Tabernaculorum, nihil sanè verisimilius dici potest, quam quod fuerit festum Paschæ.

Contra hoc verò aliqui contēdunt, tempus mēsis apud Iudæos fuisse eodem tempore, quo est apud nos. Nam Leuit. 23. & Exod. 23. indicatur finem mēsis in fine Augusti accidere solitum esse, atque ita colligunt festum Paschæ incidere solitum in principium veris, ut Hieron. notat Aggæi. 2. Vnde fit eodem tempore paulo post pascha potuisse Christum dicere. *Adhuc quatuor menses sunt, & messis venit*, ut sensit Cyrill. lib. 2. in Ioan. cap. 106. Cui sententiæ fauet Chrysostom. tom. 2. sermone quodam de Ioanne Baptista, ubi dicit, Iunium fuisse initium mēsis frumentaceæ. Iuxta quam sententiam rectè intelligi potest locus Ioannis de festo Pentecostes. Sed præterquam quod illa expositio de festo Paschæ non solum prædictæ ratione sed etiam alijs, & quidem efficacibus nititur. Hæc, quæ ad refellendam prædictam rationem afferuntur, nullo modo nobis suaderi possunt. Tum quia loca Scripturæ in contrarium adducta, tam aperta sunt, ut vix possint explicari. Tum etiam, quia id quod dicitur, repugnat & principijs geographiæ & omni historiæ, ac experientiæ. Tum etiam quia ex citatis locis Leuitic. & Exod. 23. constat in festo Pentecostes solitas esse offerri primitias frugum, & duos panes ex primitijs critici. Vnde fit eo tempore non solum inchoatum,

sed fere finitum fuisse tempus mēsis: in fine autem Augusti non solum mēsis, sed etiam vindemia finita erat, ut eisdem locis Lyranus notat, & Deuter. 26. Quod etiam est signum multo antea finitum fuisse tempus mēsis. Nullo ergo modo à Paschate ad initium mēsis poterat quatuor menses superesse, non ergo potuerunt illa verba à Christo dici tempore veris, statim post pascha, sed tempore hyemis ante pascha, ergo locus ille lo. 5. non potest de Pentecoste, sed solum de pascha intelligi.

Ex hac ergo huius loci expositione (quam veriorē existimamus) concluditur, quatuor paschata numerari à Ioanne post miraculum nuptiarum, & consequenter numerando prædicationem Christi ab eo miraculo, tribus annis: & tribus mensibus durasse, atque adeo (si sumamus initium à tempore baptismi) numerandos esse quatuor annos, & tres menses.

Sed supersunt nonnullæ difficultates circa hanc sententiam. Prima est, quia nullus author grauis tot annos tribuit prædicationi Christi, sed ad summum tres, & aliquot menses, ut videre licet in Euseb. libr. 8. de Demonstrat. demonst. 2. circa finem, ubi tamen non declarat, ex quo tempore illorum annorum ferri ordiatur, in chronico tamen aperte, ut videtur illos à baptismo Christi repetere, ut patet computando quæ narrat in Olympiade ducentesima prima, & ducentesima secunda, sed apertissime id docet libr. 1. hist. c. 10. Eusebius autem secutus est Hieron. Daniel. 9. ubi Theodoret. idem sensit, & clarius Ignat. epist. 5. ad Trallianos, *Tricennium prædicaui Euangelium, signa, & prodigia patraui*. Et videtur initium sumere à baptismo, cuius proxime mentionem fecerat. Eandem sententiam videtur tenuisse Beda libr. de ratione temporum, cap. 45. & Aymo Apocalyp. 12. & Nicephorus lib. 1. cap. 29. Ad hanc difficultatem nihil aliud habeo quod respondeam, nisi hos Patres non satis distinxisse inter initium prædicationis Christi sumptum à baptismo, vel à miraculo nuptiarum, solumque docere voluisse ex Euangelio Ioannis tres tantum annos colligi posse, quod nos etiam fatemur. Cæterum, quia extradiatione Ecclesiastica alium integrum annū credimus intercessisse à baptismo, vsque ad nuptias, ideo annum alium annumerandum censemus, siue ille annumeretur inter annos prædicationis (quia extunc cœpit docere, & discipulos congregare, ut supra diximus) siue dicatur initium potius esse sumendum à nuptiis, quia tunc cœpit Christus Dominus manifestare gloriam suam hominibus, & doctrinam miraculis confirmare, quod ad modum loquendi spectat. Quamvis prior, qui initium doctrinæ sumit à baptismo, videatur magis vltatus, magisque historiæ, & rationi conformis.

Secunda difficultas sumitur ex Luca c. 3. dicens. *Anno quinto decimo imperij Tiberij Caesaris, sub principibus sacerdotum Anna, & Caipha factum est verbum Domini super Ioannem*. Ex quibus verbis colligi videtur totum tempus prædicationis Christi comprehensum esse sub pontificatibus Annæ, & Caiphæ, id est, baptizatum esse eo anno quo Annas pontificatum gerebat, mortuum autem in pontificatu Caiphæ, Nam hoc posterius manifestum constat ex omnibus Euangelistis, illud vero prius ex hoc loco Lucæ deducitur. Et ita interpretatur Euseb. lib. 1. Hist. ca. 10. Rursus addendum est ex Iosepho lib. 8. antiquitatum cap. 3. inter Annam, & Caipham tres Pontifices intercessisse Ismaelem, Eleazarum, & Simeonem, qui eo tempore annui erant, ut aperte colligitur ex verbis illis Ioannis cap. 11. *Cum esset pontifex anni illius, & Iosephus idem testatur, ergo tota Christi prædicatione à baptismo vsque ad mortem non potuit integrum quadriennium efficere*. Quo argumento vsus est Eusebius supra, eumque imitatur Nicephorus.

Sed

Lyran.
Exod. 23
Leuit. 23

Ioan. 5.

Ioan. 2.

Caietan.
Canus.

Exod. 23.

Tempus prædicationis Christi quantum

Hierony.
Theod.

Ignat.

Beda.
Aymo.
Niceph.
Responsio.2. Obiectio.
Luc. 3.Euseb.
Ioseph.

Ioan. 11.

Euseb.
Nicephorus.

Responsa

Sed est valde inefficax argumentum multis de causis. Primo quia etiam si concedatur omnia, quæ in argumento sumuntur, consequentia non est efficax. Quia cum non conficitur, quando inciperet, vel finiretur annus Pontificatus illorum pontificum, fieri recte potuit, ut sub illis quinque pontificibus Christus prædicauerit quatuor annis integris, & aliquot mensibus, ut facile constabit intuenti, & consideranti. Secundo, quia non satis constat Annam fuisse Pontificem eo anno, quo Christus est baptizatus. Quia verba illa Lucæ. *Sub principibus Anna, & Caipha*, valde ambigua sunt & obscura. Quia nudè, ac simpliciter accepta potius indicare videntur, verumque fuisse Pontificem eo anno, & per vices ministrasse, ut sentit Augustinus. tract. 49. in Ioannem. Alij existimant Caipham tunc fuisse Pontificem, & durasse vsque ad Christi mortem. Nam illum accepisse pontificatum quarto, vel quinto anno imperij Tiberij, & in eo perdurasse vsque ad finem imperij eius, non obscurè colligitur ex Ioseph. libr. 18. antiqu. capit. 3. & 7. quod vero ipse solus summus Pontifex esset, satis constat ex Matth. 26. *Duxerunt eum ad Caipham principem sacerdotum*, & Ioan. 11. & 18. *Duxerunt eum ad Annam primum, erat enim sacer Caipha*, quærat Pontifex anni illius, ergo etiam ille solus erat Pontifex anno baptismi Christi. Cum illo autem numeratus est Annas à Luca: tum quia Pontificatum paulo ante gesserat, & idcirco nomen principis sacerdotum nondum amiserat: tum etiam quia erat sacer Caipha, ac propterea eximia autoritate pollebat, atque hanc ob causam in passione Domini ad illum primum ductus est Christus. Quidam etiam arbitrantur illum fuisse summum præsidem concilij Sanhedrin, ad quod verè, vel falsè doctrinæ iudicium pertinebat. Nam Act. 4. in illo Concilio, quod aduersus Apostolos coactum est, Annas vocatur princeps sacerdotum, Caiphas vero deinde cum reliquis annumeratur, cum tamen eodem anno, quo mortuus est Christus, durante adhuc Caipha Pontificatu concilium illud congregatum sit. Alij denique arbitrantur Annam, & Caipham alternis annis pontificalem dignitatem obtinuisse, & ideo dictum esse, *sub Anna, & Caipha*: Quia licet eo anno, quo Ioannes Baptista prædicare cœpit, alter eorum tantummodo esset Pontifex, tamen sub veriusque pontificatu prædicauit, & uterque dicebatur princeps sacerdotum, quia alternis sibi annis mutuo succedebant. Quæ res sic probari non potest, ita neque alia efficaciori ratione refelli. Ad præterea contra Eusebium non potuissè dici, factum esse verbum Domini sub Anna, & Caipha, solum quia Caiphas futurus erat pontifex post triennium, vel quadriennium, quando Christus mortuus est, præsertim cum eo anno defunctus iam esset Ioannes, nullo ergo modo consistere potest Eusebij computatio. Quod præterea euidenter conuincitur, quia historia Iosephi qua Eusebius utitur, antecessit fere per quatuordecim annos Christi baptismum, & prædicationem: accidit enim in initio imperij Tiberij, ut dictum est, & euidenter constat ex Iosepho. Ex quo etiam facile intelligitur, non fuisse perpetuo obseruatum eo tempore, ut summi pontifices annui essent. Sed hoc pendebat ex Romanorum imperio: qui interdum breuiori tempore interdum diuturniori, aliquem pontificem patebantur esse. Vnde etiam euenire poterat, ut idem sæpe pontifex fieret. Ex historia ergo, & successione horum pontificum nihil certi de tempore prædicationis Christi haberi potest.

Augustin.

Matth. 26.
Ioan. 11. & 18.
Anna, &
Caipha pontifex
annis
qualis,

3 Obiectio.
Responsio.

Tertia, grauis difficultas sumitur ex chronologia Romana Euangelicæ coniuncta. Nam ex Luca habemus Christum baptizatum esse anno decimo quinto imperij Tiberij, sed historia graues anno eiusdem imperij decimo octauo, Christum defunctum memorant, ergo non potuit prædicatio Christi à baptismate inchoata, quatuor integris annis durare. Fr. Suarez, Tom. 2.

A rare. Sed hæc difficultas commodiorem locum habebit infra cum agemus de anno quo defunctus est Christus, vbi docebimus euenisse id quidem anno decimo nono imperij Tiberij, ex quo etiam confirmabitur amplius sententia, quam hic defendimus.

QUESTIO XLII.

De miraculis à Christo factis in generali, in quatuor articulos diuisa.

Einde considerandum est de miraculis à Christo factis: & primo in generali, secundo in speciali de singulis miraculorum generibus: tertio in particulari de transfigurationis ipsius.

Circa primum quærentur quatuor. Primo, virum Christus debuerit miracula facere. Secundo, virum fecerit ea virtute diuina. Tertio, in quo tempore inceperit miracula facere. Quarto, virum per miracula fuerit sufficienter ostensa eius diuinitas.

ARTICVLVS I.

Virum Christus debuerit facere miracula

Primum sic proceditur. Videtur, quod Christus miracula facere non debuerit. Factum enim est, quod Christus verbo ipsius debuit concordare. Sed ipse dicit Matth. 16. *Generatio mala, & adultera signum quærit, & signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophete*. Non ergo debuit miracula facere.

2. Præterea, sicut Christus in secundo aduentu venturus est in virtute magna & maiestate, (ut dicitur Matth. 24.) ita in primo aduentu venit in infirmitate: secundum illud Isa. 53. *Virum dolorum, & scientem infirmitatem*. Sed operatio miraculorum magis pertinet ad virtutem quam ad infirmitatem. Ergo non fuit conueniens, quod in primo aduentu miracula faceret.

3. Præterea, Christus venit ad hoc ut homines saluaret per fidem, secundum illud Heb. 12. *Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Iesum*. Sed miracula diminuant meritum fidei, vnde Dominus Ioan. 4. dicit, *Nisi signa, & prodigia videritis, non creditis*. Ergo non videtur, quod Christus debuerit miracula facere.

Sed contra est, quod ex persona aduersariorum Dei dicitur Ioan. 11. *Quid facimus, quia hic homo multa signa facit?*

Respondeo dicendum, quod diuinitus conceditur homini miracula facere propter duo. Primo quidem, & principaliter ad confirmandam veritatem quam aliquis docet, quia enim ea, quæ sunt fidei humanam rationem excedunt, non possunt per rationes humanas probari: sed oportet quod probentur per argumentum diuine virtutis, ut dum aliquis facit opera, quæ solus Deus facere potest, credantur ea, quæ dicuntur esse à Deo, sicut cum aliquis defert literas annulo Regis signatas, creditur ex voluntate Regis processisse, quod in illis continetur. Secundo, ad ostendendam præsentiam Dei in homine per gratiam Spiritus Sancti, ut dum sc. homo facit opera Dei, credatur Deus habitare in eo per gratiam. Vnde dicitur Galat. 3. *Qui tribuit vobis Spiritum operatur virtutes in vobis*. Virumque autem circa Christum erat hominibus manifestandum, scilicet quod Deus esset in eo per gratiam, non adoptionis, sed vniõis, & quod eius supernaturalis doctrina esset à Deo. Et ideo conuenientissimum fuit, ut miracula faceret. Vnde ipse dicit Ioannis decimo. *Si mihi non vultis credere, operibus credite*. Et Ioannis 5. *Opera quæ dedit mihi pater*

234.
Op. 2. c. 7. &
Op. 3. c. 135. &
Op. 11. a. 17. &
Op. 60. c. 51. pr.